

CENTER FOR
THE DEFENCE OF
THE INDIVIDUAL

המוקד להגנת הפרט

مركز الدفاع عن الفرد

תאריך: 20.7.2016
בתשובה נא לציין: 37230
40670
31708
31250

בפקס: 02-9977341

לכבוד
תת אלוף אחוות בן חור
ראש המינהל האזרחי

שלום רב,

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
القدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

הנדון: **אי מתן מענה לפניות במועד**

1. המוקד להגנת הפרט פונה למינהל האזרחי בשורה של תחומים כדי להבטיח את זכויותיהם של פלסטינים תושבי השטחים. בכל תחומי הטיפול בולטת, למרבה הצער, תופעה של אי מתן מענה לפניות תוך זמן סביר.
 2. לאור זמן הטיפול הממושך, נאלץ המוקד לפנות שוב ושוב לערכאות המשפטיות. לעיתים קרובות מתקבל ההיתר/המענה המבוקש בסמוך להגשת עתירה, אף בטרם התקיים בבית המשפט דיון לגופו של עניין.
 3. כך אירע אך לאחרונה בעניינו של עלי (בג"ץ 3764/16), שביקש להסיר את המניעה כנגד יציאתו לחו"ל. עתירתו של מר עלי הוגשה לאחר שלא התקבל מענה להשגה ולפניות בעניינו במסגרת זמן המענה הקבוע ב"נוהל טיפול בבקשות תושבים פלס' לבירור קיום מניעה ביטחונית ליציאתם לחו"ל ולהסרתה". לאחר הגשת העתירה נמסר תחילה, כי גורמי הביטחון עומדים על המניעה הביטחונית, אולם לאחר בירור טענות עובדתיות שהעלה העותר, המניעה הוסרה. בפסק הדין שהורה על מחיקת העתירה דרש השופט רובינשטיין כי תוגש לו הודעה בליווי תצהיר של ראש המינהל האזרחי, שתתייחס לשאלה מדוע אין משיבים במועד לפונים, כך שהם נאלצים להגיש עתירות על כל בזבוז המשאבים הכרוך בכך, וכן כי ההודעה תפרט מנגנון למניעת מצבים חוזרים ונשנים אלה.
- מצ"ב החלטת השופט רובינשטיין – נספח א.
4. נראה כי אכן קיים צורך ממש, לערוך בדיקה כפי שהורה בית המשפט, ולהביא לשינוי המצב הנוכחי באמצעות מנגנון שייתר את הצורך לפנות שוב ושוב לערכאות בכדי לקבל מענה. להלן יובאו נתונים שנאספו בתחומי הטיפול השונים של המוקד, המעידים על שכיחות התופעה של אי קבלת מענה לפניות במועד. זאת אף כאשר מדובר במועד שנקבע בנוהל המינהל האזרחי עצמו. הנתונים מתייחסים לתקופה 1.1.2015-30.6.2016.

יציאה לחו"ל מהגדה

100%	236	סה"כ פניות להסרת מניעה
35%	84	פניות בהן לא התקבל מענה תוך 8 שבועות
20%	48	מס' עתירות שהוגשו לאחר שלא התקבל מענה תוך 8 שבועות
4%	10	מס' עתירות שהוגשו לאחר שלא התקבל מענה על אף דחיפות
14% (58% מכלל העתירות שהוגשו בשל אי קבלת מענה)	34	מס' העתירות שהוגשו לאחר שלא התקבל מענה והביאו להסרת המניעה

5. על פי "נוהל טיפול בבקשות תושבים פלסי" לבירור קיום מניעה ביטחונית ליציאתם לחו"ל ולהסרתה", על המינהל האזרחי להשיב להשגה שהוגשה כנגד מניעת יציאה לחו"ל תוך פרק זמן (ממושך למדי) של 8 שבועות תמימים. למרות זאת, בלמעלה משליש מהפניות בתקופה הרלוונטית לא נתקבל מענה תוך פרק זמן זה.
6. בנוסף לכך, במסגרת הנוהל הנייל אין כל התייחסות לטיפול במקרים דחופים, בהם לא ניתן להמתין למענה פרק זמן כה ממושך. כיוון שאין כל מנגנון לזירוז הטיפול בפניות שנסיבותיהן מחייבות מענה מידי, גם מקרים אלה מגיעים לפתחו של בית המשפט.
- כך למשל בעניינה של גבי סמארה (בג"ץ 7875/15), הוגשה ביום 27.10.2015 השגה דחופה למת"ק רמאללה, כדי לאפשר את יציאתה לכנס מקצועי בירדן, במסגרת עבודתה ב UNDP. הכנס נקבע ליום 2.12.2015 ולכן הבהרנו מראש כי גבי סמארה לא תוכל להמתין 8 שבועות עד לסיום הטיפול בהשגה. לאחר מספר תזכורות ושיחות טלפוניות עם נציגי המת"ק, נמסר לנו כי הטיפול בהשגה החל רק ביום 8.11.2015 (כשבועיים לאחר הגשתה). בלית ברירה הוגשה ביום 19.11.2015 עתירה דחופה לביהמ"ש העליון. ביום 25.11.2015, בטרם התקיים דיון בעתירה, הודיע נציג המשיבים כי המניעה הוסרה.
7. כפי שעולה מהנתונים לעיל, למעלה ממחצית מהעתירות שהוגשו לבית המשפט לאחר שלא התקבל מענה, הביאו להסרת המניעה.

8. יש לציין עוד, כי במקרים רבים המועד בו החל המינהל האזרחי לטפל בהשגה מאוחר לעיתים אף בחודש תמים מהיום בו הוגשה ההשגה. התחלה מאוחרת זו של הטיפול, שאין לה כל הצדקה, יש בה כדי להסביר את אי העמידה במועד המענה שנקבע בנוהל.

היתרים במרחב התפר

9. היתרי חקלאי ותעסוקה חקלאית

100%	194	סה"כ פניות
57%	111	פניות בהן לא התקבל מענה תוך ארבעה שבועות

בסעיף 5(א) לפרק "לוח זמנים לטיפול בבקשות השונות" בקפ"ק, נקבע כי תשובה לבקשות היתר לצרכים חקלאיים תינתן תוך 4 שבועות. בפועל, בלמעלה ממחצית המקרים שטופלו על ידי המוקד כלל לא נתקבל מענה במסגרת זמנים זו. מתוך מקרים אלו, רוב הפניות נענו רק לאחר שחלפו חודשים מהמועד בו הועברה הבקשה למת"ק.

10. היתרי מסחר ותעסוקה מסחרית

100%	47	סה"כ פניות
48%	29	פניות בהן לא התקבל מענה תוך שבועיים

בסעיף 6 לפרק "לוח זמנים לטיפול בבקשות השונות" בקפ"ק, נקבע כי זמן הטיפול המירבי בבקשות להיתר מסחר ובקשות להיתר תעסוקה מסחרית הינו שבועיים. בפועל, כמחצית מהמקרים שטופלו על ידי המוקד כלל לא נענו במסגרת זמנים זו. חלק ניכר מהפניות נענה רק לאחר שחלפו למעלה מחודשיים, ומספר פניות נענו רק לאחר 4 חודשים תמימים(!).

11. בקשות לבירור סטטוס

100%	73	סה"כ פניות
84%	61	פניות בהן לא התקבל מענה תוך שבועיים

סעיף 11(ג) לפרק "לוח זמנים לטיפול בבקשות השונות" בקפ"ק, קובע כי ניתן לפנות לקפ"ץ מנהא"ז לבירור אודות העברת הבקשה מן הקישור

הפלסטיני אל המת"ק הישראלי וכי התשובה לבירור תינתן תוך לא יאוחר משבועיים.

מדובר בבקשה שהחובה לענות עליה במהירות ברורה על פניה, שכן אם כלל לא הועברה בקשה מהקישור הפלסטיני למת"ק הישראלי, הפונה ממתין לשווא במקום להגיש בשנית את הבקשה. בנוסף לכך, מדובר בבקשה שדורשת בירור עובדתי פשוט ביותר. למרות זאת, הרוב המכריע של הבקשות לבירור סטטוס לא נענה כלל. גם מכתבי המוקד בנושא זה מיום 8.11.2015 ומיום 17.12.2015, המפרטים דוגמאות לעיכוב במתן מענה לבקשות לבירור סטטוס, נענו רק לאחרונה, בחלוף למעלה מחצי שנה(!).

מצ"ב מכתביו של עו"ד ידין עילם מטעם המוקד – נספח ב+ג.

מצ"ב מכתב התשובה של סרן אלירן ששון – נספח ד.

12. זימו לבירור רמת"ק

בסעיף 2(ד) לפרק "בירור רמת"ק" בקפ"ק נקבע, כי "המבקש יוזמן לבירור בתוך שבועיים מיום בקשתו".

אין ברשותנו נתונים מדויקים אולם מרבית הפניות בנושא זה אינן זוכות למענה במועד. ביום 14.4.2016 נשלח מכתב קדם-בג"ץ לפרקליטות המדינה, לאור שכיחות התופעה, ובו מפורטות מספר דוגמאות.

מצ"ב הפניה למחלקת הבג"צים – נספח ה.

13. ועדת ערר

סעיף 5(ו) וסעיף 5(ח) בפרק "וועדת הערר" בקפ"ק קובעים, כי יו"ר הוועדה יבחן את הבקשה בתוך שבוע ממועד קבלתה ויחליט האם יש צורך בדיון. ככל שיוחלט כי יש צורך בכינוס הוועדה, יש לזמן את המבקש לדיון תוך 3 שבועות ממועד ההחלטה. כלומר, על פי הוראות הקפ"ק, יש לזמן פונה שיש צורך לכנס בעניינו ועדת ערר תוך 4 שבועות לכל היותר ממועד הפנייה.

כמו כן, על פי סעיף 6(ה), החלטתה של ועדת הערר תימסר לפונה תוך שבוע ממועד כינוס הוועדה.

בפועל, מספר הכינוסים של הוועדה נמוך ביותר ואי מתן מענה לבקשה לזימון לוועדת ערר הוא נפוץ ביותר.

ברשותנו נתונים רק אודות הפונים שזומנו לבסוף לוועדת ערר:

100%	23	סה"כ זימונים לוועדת ערר
74%	17	זימון תוך חריגה מהמועד שנקבע בקפ"ק
100%	23	קבלת החלטה תוך חריגה מהמועד שנקבע בקפ"ק

ביום 21.4.2016 נשלח מכתב קדם בג"ץ כללי ובו דוגמאות רבות של פונים שלא קיבלו כל מענה לבקשתם לזמנם לוועדת ערר.

מצ"ב מכתב קדם הבג"ץ בנושא – נספח ו.

14. במסגרת הטיפול בפניות בנושא היתרי מרחב התפר, נאלץ המוקד לפנות לפרקליטות המדינה בקדם בג"ץ ב-50 מקרים, לאחר שלא התקבל כל מענה. כמו כן הוגשו 7 עתירות לבג"ץ מאחר שלא התקבל מענה לפניות.

15. בתחום טיפול זה בולטת אי העמידה של המינהל האזרחי בלוחות הזמנים למענה שנקבעו על ידו במסגרת הקפ"ק. טיפול מהיר ויעיל בבקשות אמור לצמצם את הפגיעה במרקם החיים של תושבי מרחב התפר ושל פלסטינים המבקשים להיכנס אליו לצורך עבודה ועיבוד אדמותיהם. בפועל, פונים אלו נאלצים להתמודד עם מסכת בירוקרטית רבת שלבים, שבה שוב ושוב הם ממתניים תקופות ממושכות ובלתי סבירות, בלי לקבל מענה לפניותיהם.

מעבר מהגדה לרצועת עזה

בתקופה הרלוונטית הוגשו 51 פניות לקבלת היתר כניסה לישראל לצורך מעבר מהגדה לעזה. ב-8 מקרים הוגשו עתירות בשל אי קבלת מענה. בכל שמונת המקרים ניתן ההיתר עוד בטרם התקיים דיון.

היתר כניסה לישראל לביקור קרוב כלוא

סה"כ פניות	555	100%
פניות בהן לא התקבל מענה תוך 45 יום	380	68%
מס' עתירות שהוגשו לאחר שלא התקבל מענה	57	10%
מס' העתירות שהוגשו לאחר שלא התקבל מענה ובעקבות הגשתן ניתן היתר	49	8% (86% מכלל העתירות שהוגשו בשל אי קבלת מענה)

16. יש לציין כי המוקד פונה למינהל האזרחי בבקשות מסוג זה, רק לאחר שחלפו חודשיים וחצי מהמועד בו הגיש הפונה בקשה לביקור בצלב האדום. כלומר בפועל, זמן הטיפול בבקשה להיתר הוא ממושך יותר מהמצוין לעיל. זאת בניגוד להתחייבות שניתנה במסגרת בג"ץ 7615/07 ברגותי נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, כי תשובה לבקשה לביקור בן משפחה בכלא תימסר בתוך חודשיים עד חודשיים וחצי.

17. עם זאת, על פי הנתונים שבידינו חל שיפור ניכר בזמן המענה לבקשות מסוג זה בשנה האחרונה.

סיכום

18. מהנתונים שהובאו לעיל עולה, כי אכן קיימת בעיה של אי מתן מענה לפניות וכי יש צורך בבדיקת נהלי העבודה במינהל האזרחי ושיפורם.
19. נשמח לקיים מפגש מקצועי עם גורמי הטיפול שעובדים מול המוקד בנושאים השונים, כדי לבחון סוגיות נוספות, מלבד זמן הטיפול והמענה, שלא פורטו בפניה זו. פגישות דומות שהתקיימו בעבר תרמו רבות לייעול העבודה בין שני הצדדים.

בכבוד רב,
דליה קרשטיין
מנכ"לית המוקד

העתקים:
עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מח' הבג"צים
עו"ד יונתן ברמן, פרקליטות המדינה